

Føroya Sosial-Demokrat

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 18

Lýsingarprísir fyri mm: 20 oyru á
1. síðu, 15 oyru á 3. og 4. síðu

Týsdagin 3. apríl 1951

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,50 + porto um fjórðingsárið

25. Árg.

JAVNAÐARMANNA MÓTMÆLISSTØÐA

»Dimmalætting« fer við broddinum burtur frá sømd og sannleikskenslu í politisku skrivning síni.

I eini av seinastu greinum sínum móti javnaðarflokkinum loyvir hon sær at síðustilla javnaðarmanna mótmælisstøðu yvir fyri landsstýrinum og tí samankneptta afturhaldinum, sum stýrið hevur aftan fyri seg, við fólka-flokksins mótmælisstøðu undir og ári aftan á kríggið.

Bladið sleingir móti javnaðarmonnum, at teir hava einans málið at knasa landsstýrið.

Hetta er so blóðskeivt, sum tað einasta av góðum positivum úrslitum, sum landsstýrið og seinasta lögtingsseta kann vísa á, er beinleiðis javnaðarmonnum at takka fyri.

Uppskotið um fiskimannsins partur ikki skuldi pantsetast uttan hansara samtykki, varð framtroðkað av javnaðarmonnum.

Uppskotið um broytan av Føroya fiskasölu — framtroðkað av javnaðarmonnum!

Uppskotið um lönjavnargrunnin — troðkað fram av javnaðarmonnum.

Uppskotið um forskotsrindan skipsfiskimanna — troðkað fram av javnaðarmonnum.

Uppskotið um happadráttin — troðkað fram av javnaðarmonnum.

Uppskotið um einkarsölu við tubaki — troðkað fram av javnaðarmonnum.

Saneringarlógirnar, sum enn ikki eru settar í gildi — troðkað fram av javnaðarmonnum.

Viðgerðin av figgjarglógini leidd av javnaðarmonnum.

Javnaðarmenn hava verið við allastaðni — og gingið á odda — har ið flokkurin á nakran hátt hevur kunnað

forsvarað tað sum forkempari fyri fiskimannin og arbeiðsmannin og einari rættvisari skipan av okkara samfelagi.

Men javnaðarmenn hava aftur á hin bógvin við flammaði idni barst ímóti afturhaldinum og tess landsstýri allastaðni, har ið minnimaðurin hevur verið skerður.

Teir bardust og vilja berjast ímóti tilkum misgerðum móti fjöldini sum gjórdar vórðu við

teirri fjandansligu atsóknini móti minnamannsins keypikraft, teirri ræðuligu tolllógin, ræningini av minstuløn fiskimanna uppá 700 kr.,

jellingini av javnaðarmanna uppskoti um stórmannaskattin, hvar eftir stórmaðurin ikki skuldi hava loyvi at taka meiri frá enn meðal-inntøkumaðurin, hvareftir stórmaðurin slapp heilt frá lögtings-skatti við at fáa dýrtíðarviðgjørt inntøkuna upp til húshaldsbudgettið,

jellingina av rágvum av øðrum góðum uppskotum frá javnaðarflokkinum, ið vit vilja koma aftur til í seinri greinum.

Eingin mótmælisflokkur hevur verið meiri positivur enn javnaðarflokkurin í Føroyum.

Og vit skulu lova »Dimmalætting«, at afturhaldið skal ikki sleppa at sova ella doyggja í syndini.

Tað sindrið av góðum, ið kann verða kroyst, skal verða kroyst úr tí.

Og fyri hvørja beistagerð vil tað so fáa so dygg hogg og sløg, sum vit eru mentir at geva.

Hetta er tann mótmælisstøða, vit javnaðarmenn hava bundið okkum til — aðra kann flokkurin ikki forsvara.

SJÓVERJAN

Tað hevur ofta verið tosað og skrivað um sjóverjuna, og øllum er greitt, at hon í løtuni er úrlagi ring.

I løtuni er verjuskipið Ternan í Føroyum, men útróðarmenn klaga yvir at teir mest sum onganti siggja hana, sjálvt um hon hevur alstórar uppgávur at røkja úti á fiskileiðunum, har tað dagliga er hópur av trolarum, ið eru naskir við linurnar hjá útróðarbátunum.

Bátarnir missa javnan nógva línur, og línureiðskapurin er ógvuliga dýrur. Eingin ivi er um, at hesar missirnar kundu bátarnir verið spardir fyri, um Ternan var har um leið teir royna, tí tað er ein royndur veruleiki, at trolarnir halda seg væl burtur, bert onkur er at ansa eftir teimum, og verjuskipini hava rætt at reka teir burtur frá línunum sjálvt um tað er uttanfyri 3 mila markið.

Útróðarmenn spyrja: Hvar er verjuskipið?

Tað er eingin nytta í einum verjuskipi, ið liggur á Havnini, norðuri í Klakksvík ella aðrastaðir.

Nú er tað krav teirra, at verjuskipið, ið tryggja skal teir móti missi av ovurdýrari útgerð, leitar út á fiskigrunnarnar saman við útróðarmonnum.

BEISTAGERÐIR

Friggjanáttina vóru beistagerðir gjórdar umborð á Ternuni. Soleiðis vóru ymiskir lutir tiknir av lossispeilinum, hvat orsakaði at hon var seinkað við Suðuroyarferðini.

Ófør sēla

Klakksvíkartrolarin Eystnes hevur í Onglandi selt 551 ks. fyri 2.766 stp.

Fiskiskapurin

I vikuni, ið lokin var 24. mars veiddu Klakksvíkarbátarnir 98 tons og Lørvíksbátarnir 20 tons. Bestur av Klakksvíkarbátunum var Ørvur við 10.405 kg.

Seinasta leygardag fiskaðu bátar úr Klakksvík heilt væl og frægastu bátarnir lógu um 10.000 pund.

Tiverri fingur teir illa roynt fyri trolarum, og einstakir mistu línur. Háenni soleiðis 28 stk.

Ikki gongur heilt væl við agninum. Bert ein bátur hevði feska sild í gjár.

TIL ÍSFISK

Einstakir av trolarunum fara nú til ísfisk, soleiðis ger Nólsoyar Páll klárt til ein ísfiskatúr. Av Klakksvík fer Svinoyggjin ein ísfiskatúr, áðrenn farið verður til Grønlands. Skálabergr, ið hevur ligið leingi tekur nú fisk á Klakksvík.

ALDRI HEVUR HEPPNARI BRAGD VERIÐ GJØRT FØROYINGUM TIL FRAMA

GRØNLANDS-SPURNINGURIN

Ongatíð hevur verið vunnið so langt áleiðis í grønlandsspurninginum, sum í hesi syftu, formaður javnaðarflokksins fekk tann heiður at vera umboðsmaður føroyinganna á ríkisdegi og á samráðingarfundinum í Grønlandi.

Lógin um, at føroyingar og danir skuldu fáa somu rættindi í Grønlandi sum Grønlendingar sjálvir, var samtykt í fjór.

Men í nýskipanini fyri Grønland var stovnanin av einum sölufelagi fyri allan fisk, sum varð veiddur av donsku ríkisborgarunum.

Hetta var gjørt við Føroyum sum fyrmynd.

Men haraftrat kom — við Noregi sum fyrmynd — tann skipan, at av tí veidda fiskinum skuldi verða gildið eitt gjald til javningargrunn at taka til í ringum tíðum.

Tá ið so føroyingar hava sítt egnu sölufelag, og umstøðurnar hjá teimum eru so, at teir illa verða mentir at leggja í ein felagsgrunn í so stórum muni sum tilfellið hevur verið og er í Noregi, tók P. M. Dam á ríkisdegi fyrivarni viðvíkjandi sölufelagsspurninginum og bað státsministerin og ríkisdegin ganga við til, at tey føroysku fiskivinnufelöginu fingur høvi til at samráðast um spurningin.

AGNIÐ

Nú er komið til ta tíð, tá torført verður at fáa agn. Bátar eru longu farnir at sigla til ymisk pláss í Føroyum, fyri á tann hátt at vísja so mikið av agnið at veiðan ikki verður tarnað.

Til Klakksvíkar eru komnir tveir agnfarmar frá útheiminum. Soleiðis hevði Eystnes 7 t. heim úr Onglandi, og Barið hevur verið í Vestmannaoyggjunum eftir 16 tonsum av agn-sild.

»Villdunnan«

Lýst var at sjónleikurin Villdunnan skuldi framførast í Sjónleikarhúsinum friggjakvöld og leygarkvöld í síðstu viku. Hetta varð tó av ongum, tá ein av leikarunum gjórdist sjúkur. Væntuliga verður sjónleikurin tó framfördur síðst í hesi vikuni.

Tað kom so í lógina, at hon skuldi ikki koma í gildi fyri føroyingar, fyrr enn samráðingar vóru farnar framman soleiðis sum ynskt.

Státsministerin Hedtoft lovaði sína vegna og vegna ríkisdegin, at roynt skuldi verða at finna eina skipan, sum bæði føroyingar og grønlendingar kundu vera nøgdir við.

Og eitt fyribils úrslit er nú vunnið.

Nú hava føroyingar lógligan rætt at veiða inni á fjórðunum, men tó ansa eftir ikki at nerva bústaðirnar.

Hetta er eitt óført úrslit.

Heilt ókeypis vinnist hesin rættur ikki.

Men tað er synd at siga, at treytirnar eru grovar.

Veiða føroyingar 16.000 tons verður talan um eitt kilogjald uppá stívt háltannað oyra.

Hetta gjald er vert at lata fyri at vinna fri veidirættindi og sleppa at hava fiskin undir egnu sölu síni.

Vit hugsa, at vit uttan at nerva nakran kunnu siga:

Betri sendiferð hevur aldri verið gjørd enn P. M. Dams til Grønlands og niður á ríkisdegi fyri at tala føroyinganna sak í grønlandsmálinum.

Um nú javnaðarmenn ikki bjarg. Framh. á bls. 4.